

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

12. Lex Paedagogus ad gratiam per terrorem: est & gratia testimonium, & quomodo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

humiliarentur superbi, humiliati confiterentur, confisi sanentur. Ita sunt vis oculis, qui nota sunt Moysi, per quem legem dedit, qua peccatum abradatur, & superabundaret gratia. Non crudeliter hoc fecit Deus, sed consilio medicina. Aliquando enim videtur sibi homo sanus, & aegrotat: & in ea quod aegrotat, & non sentit, medicum non querit. Augetur morbus, crescit molestia, queritur medicus, & totum sanatur corpus. Quod paulo ante non minus praeclare dixerat: Habet aliquid obscurum traditio ipsa legis. Ad hoc enim data est lex, ut conuinceretur languidus & medicum imploraret. Ipsa est via occulta Dei. Quam convictionem languidi, occultamque viam Dei, clarius mox explanat: Ergo quia hoc tibi mysterium est, ideo daretur legem, ut conuinceretur peccator, & ad gratiam accipiendam medicum invocaret. Unde ille conuictus est, quem in se transfigurauit Paulus Apostolus, dicens: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius. Per mandatum enim demonstratum illi erat quadam rixa in seipso: unde dicit: Video aliam legem in membris meis &c. Cognouit se in miseria, in gemitu, in rixa, in contentione. Ipse secum sibi non concordans, a se dissonans, a se resiliens. Et quod ait, optans pacem, pacem veram, pacem supernam, Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia Dei &c. Idem istud occultum Dei consilium, multum miraturus est Augustinus, quando exponere nitebatur, cur dixisset Psaltes, Mirabilia testimonia tua. Cum enim seipsum interrogasset: Cur ergo lex data est, qua vivificare non posset, & ex qua nulla esset iustitia? Respondet sibi; Nempe mirandum est, nempe stupen-

A dit est. Haec sunt ergo mirabilia testimonia Dei, propter hoc huius anima scrutata est. Scrutando vero ista mirabilia, tandem ei hoc mysterium Augustino proferente manifestatum est: Noli superbiere, noli de tua qua nulla est virtute presumere, & intelliges quare sit a bono Deo, bona lex data, quae tamen vivificare non posset. Ad hoc enim data est, ut te de qua no parvulum faceret, ut te ad faciendum legem vires de tuo non habere monstraret: ac sic opis indigus & egenus ad gratiam confugeret & clamaret: Miserequ mihi Domine quoniam infirmus sum. Hoc ergo scrutando intellexit hic parvulus, quod minimus Apostolorum Paulus, id est, parvulus ostendit, ideo datur legem qua vivificare non posset, quia conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus. Ita Domine, ita fac misericors Domine, impera quod non possit impleri, imo impera quod non nisi per tuam gratiam possit impleri; ut cum homines per suas vires id adimplere nequerint, omnes ebrientur, & nemo sibi magnus videatur. Idem mysterium secutus praecceptorem suum S. Prosper exponit: Omnia quidem opera Dei testimonia sunt maiestatis & bonitatis eius: nihilque eorum est, quod non stupendum sit atque mirandum. Sed multa mirabilia sunt testimonia legis ipsius; quorum utilitas & iustitia altissime latet, cum quaeritur quare data sit lex, qua vivificare non posset, & ex qua non iustificaretur omnis caro coram Deo. Merito ergo hunc altitudinem scrutatus est, qui intellexit, per legis difficultates id egisse misericordiam Dei, ut qui legem implere non poterant, converterentur ad gratiam; & divina ope apprehenderent, quod propriis viribus assidue non valebant.

Prosper in
in Expos.
Ps. 118.
lib. 1. p. 6.

C A P V T X I I.

Lex paedagogus ad gratiam per terrorem: est & gratia testimonium, & quomodo.

EX hac Augustini & Prosperi vel potius Scripturarum sacrarum doctrina sic propoita iam intelligitur, quam recte Apostolus legem vocaverit paedagogum quando dixit: Itaque lex paedagogus nosster fuit in Christo, seu ut Graecus legit, in Christum. Hoc enim duabus ex causis dictum esse, eodem Augustino aperiente intelligimus, sicuti duabus de causis aetati tenere atque pueri paedagogus adhibetur. Prima ut lex esset custos eorum, ne nimis procul a Deo ad idola sulerent, quemadmodum parvulo custodiendo custos apponitur. Hoc autem lex fecit quatenus eos legislatoris, hoc est, unius Dei terrore vindicantis transgressiones legis suae, in ejus agnitione & cultu quamvis carnali contineret: Spiritus sanctus, inquit Augustinus, qui hoc per Moysen dicit, utrumque praevit, ut & timere visibili panem custodirentur qui nequa impoterant ex invisibiliu fide vivere: & ipse timorem istum solveret &c. Et infra: Conclufio eorum erat timor unius Dei. Et contra Adimantum: Veteri homini fugienti appositae quod timeres, Custodia ista profuit Iudaeis quantum dici non potest. Nam inde factum esse tradit Augustinus, quod Christo veniente tam prope ad

A Deum inventi sunt, ut tot hominum millia, in vendita rerum suarum pretia ad pedes Apostolorum repente ponerent, quod nulla gentium Ecclesiae fecisse memorantur. Sed ista confidatio paedagogi rarius ab Aug. ponderatur. Altera eaque verissima, & in sancti Doctoris lucubrationibus frequentissima, quod eos qui sub se vivebant Iudaeos tanquam parvulos ad agnitionem gratiae Christi, & consequenter ad fidem Authoris ejus manu duceret, & quodammodo cogeret, quatenus defectu virium se id quod jubebatur implere non posse cernebant, ideoque peccata legis cognitione non caveri, sed magis magisque cumulari. Hoc enim ipso potentissime suadebatur, ut quia Deum sciebant injustitiae & crudelitatis expertem, sufficientes vires rogantibus darum esse non diffiderent, quibus praecpta tam difficilis legis implerent. Hanc paedagogicam manu-ductionis rationem explicat libro de natura & gratia: Scriptura utique non advertens novi Testamenti, ubi dicitur hanc esse intentionem legis arguentis, ut propter illa qua peccata sunt, confugiantur ad gratiam Domini miserantis, velut paedagogo concludente in eadem fide qua postea revelata est, ubi & dimittantur qua male sunt, & eadem gratia

In Epist. ad
Galatas.

Lib. de nat.
& grat.
cap. 12.

Lib. de Spir. & litter. An A
cap. 10. Gratia iuvante non fiat. Et lib. de Spir. & litter. An

*Lib. de gra-
tia Christi
cap. 9.*

Cum ad hoc potius valeat legis agnitio. si gratia desit opitulatio, ut fiat mandati pravaricatio. Ac per hoc usque adeo aliud est lex, aliud est gratia, ut lex non solum nihil prodest, verum etiam plurimum obstat, nisi adiuvet gratia: & hac ostenditur legis utilitas, quoniam quos facit pravaricationis reos, cogit confugere ad gratiam liberandos, & ut concupiscentias malas superent adiuuandos. Iubet enim in agis quam iurat, docet morbum esse, non sanat, imo ab ea potius quod non sanatur augetur, ut attenuis & sollicitus gratia medicina guaratur. Quod etiam

*Lib. de Spir.
& litter. c. 19.*

expressit libro de Spiritu & littera: Quod ait: Concluserit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus, ipsius condensationis utilitas dicta est. Nam concluserit ad quos usque, nisi quemadmodum alibi dicitur, Priusquam veniret fides, sub lege custodiebamur, concluserit in eam fidem qua postea revelata est. Lex ergo data est ut gratia quaeretur: gratia data est ut lex impleatur. Unde illud brevissimum quo cuncta comple-

*Lib. de gra-
tia Christi
cap. 9:*

titur: Lex ut multum adiuvet, ad hoc adiuvat ut gratia requiratur. Et illud: Promde per legem gratia demonstratur, ut lex per gratiam impleatur. Sed hanc Pedagogi rationem, quam praecipue in danda lege Deus attendit, non haberet lex, si tantummodo iuberet quid homini faciendum sit, eumque de pravaricatione convinceret, peccata cumularer, & imbecillitatem ejus patefaceret, nisi simul supplicium legis transgressoribus intentaret. Carnalis enim animus non magis pravaricationes agnita legis, quam peccata contra legem incognitam detestatur, si bona carnalia quibus solis inhiat, etiam legis transgressione se adipisci posse arbitretur. Quapropter ut serio legis pravaricationem pertimesceret, ad eamque cavendam gratiae adiutorium a mediator quaereret, necesse erat, aliud apponi legis transgressioni malum, quod cum peccator vehementer exhorresceret, & tamen viribus se sentiret suis vitare non posse, ad implorandam gratiam cogeretur. Hoc ergo malum poena mortis fuit temporalis, aeternaeque damnationis, si legem pravaricatione violaret. Sic enim lex omnis torquet, retorquetque miserorum animos, dum id auferendum transgressoribus comminatur, quod vehementius diligunt. Hac ergo de causa, plerumque docet Augustinus legem tanquam pedagogum severum atque terribilem, infirmos animos ad Christi gratiam agnosendam invocandamque terrore supplicij perduxisse, quod convicta per pravaricationem infirmitate, sine Dei auxilio se effugere non

*Lib. de nat.
& grat. c. 1.*

posse sentiebant: Hanc itaque iustitiam Dei non in precepto legis, quo timor incutitur, sed in adiutorio gratiae Christi, ad quam solum utiliter leges velut

*Libro 4. ad
Bonif. c. 5.*

pedagogi TIMOR dicit, constitutam esse qui in-
Et ad Bonifacium: Ad quam Dei
gratiam lex de pravaricationis TERRENDO, tan-

quam pedagogus perducit, ut sic conferatur homini quod conferi ei ipsa non potuit. Et inferius in eodem libro: Non ergo legem evacuamus, sed legem statumus, qua terrendo ducit ad fidem. Illud quippe lex iram operatur, ut terrore atque converso ad iustitiam legis implendam, Dei misericordiam gratia largiatur. Et libro de perfectione iustitiae: Ad hoc enim lex ista praecipit, ut cum in his impleatur homo defecerit, non se extollat superbia tumidus, sed ad gratiam confugiat fatigatus: ac sic cum lex terrendo ad Christum diligendum pedagogi producat officio. Et uberius multo post explicans illud, quod lex subintravit, ut abundaret delictum, & superabundaret gratia, id est, inquit, ut acciperet homo praecipit, superbe de suis viribus confidens: in quibus deficient & factum etiam pravaricator, liberatorem salvatoremque reperiret: atque ita eum timor legis humilem factum, tanquam pedagogus ad fidem gratiamque perduceret. Ita multiplicata infirmitatibus postea accelerantur. Quod brevis nervoleque complexus est, quamvis nulla facta pedagogi terrore mentione, quando adversus Iulianum dixit: Lex iram operatur, hoc est supplicium ad iram evadendam Dei gratia requiratur. Nempe quia hac irae seu supplicij comminatione, peccatorem iam de legis pravaricatione, & propria infirmitate convictum atque confusum, adiutorium gratiae Dei compulsi potest. Ex quibus omnibus aliisque quae proferri possent locis apertissime constat, legem praecipiendo & non adjuvando, & pravaricationi legis supplicium intentando, pedagogi officio, gratiam non dedisse, sed ostendisse a quo, & unde per fidem peteretur; ut rectissime iuxta istam Augustini expositionem Apollolus dixerit: Lex pedagogus noster fuit in Christo.

Hac eadem consideratione ea quae plerumque dicitur, Lex subinde etiam Testimonium appellatur, non tam quod testetur quid Deus iubendo vetandoque fieri, vel non fieri velit; sed iuxta S. Augustinum quo hominibus de pravaricatione convictis demonstratur esse puniendos, & ut legem impleant poenamque evadant, auxilium gratiae postulandum. Non enim est adiutor operantium, sed testis peccantium, simul hoc ipso testimonium reddens imploranda gratiae Dei, qua possent iusti esse iustitia non sua, quam viribus suis operantur, sed iustitia Dei, quam scilicet per adiutorium gratiae tribuit Deus. Testimonium est, inquit, in quantum aliquid probat, Lex autem in quantum iuberet, cum sit una eademque res &c. Testimonium legis est qui lege non legitime utuntur, testimonium est quod convincantur puniendi peccatores, his vero, in ea legitime utuntur, testimonium est, quo demonstratur ad quem liberandi confugere debent peccatores. In eis enim gratia est iustitia Dei testimonium habens a lege & prophetis. Et ad Bonif. lib. 3. Lex eo ipso quod in ea nemo iustificatur, scilicet eius praecipit faciendum, testimonium perhibet iustitiae Dei, quia ipsa non iustificat, cum iustus ex fide vivat. Sic ergo cum lex non iustificat, impium de pravaricatione convictum, morti ad iustitiam Dei, atque iustitiae Dei perhibet testimonium.